

1985, 21. listopadu – Sdělení VONS č. 488 „Trestní stíhání dvou mladých evangelíků“ o trestním stíhání Marka Roháčka a Jána Vecana pro trestný čin porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou.

Dne 20. srpna 1985 byli zadrženi dva mladí evangelíci augšpurského vyznání Jan¹ Vecan a Marek Roháček,² když při silniční kontrole orgány VB zjistily, že v osobním autě se převáží 100 až 150 kusů knih³ s názvem „Priebehy dosiaľ živé“. Tato biblická dějeprava pro děti byla vytištěna v zahraničí. Knihy byly zabaveny a Jan [sic] Vecan a Marek Roháček byli obviněni z trestného činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124, odst. 2a tr. zákona; hrozí jim trest odnětí svobody od jednoho do pěti let. Student 5. ročníku Elektrotechnické fakulty⁴ Vysoké školy technické v Košicích Ján Vecan, bytem Majakovského 24,⁵ Košice, byl vzat do vazby, zatímco dělník Marek Roháček je stíhán na svobodě. Podle informací, které jsme získali začátkem listopadu, byl Jan [sic] Vecan již čtvrtý měsíc ve vazbě a hlavní líčení nebylo dosud nařízeno.⁶

V tomto případě se opakuje zneužití zákona, k němuž došlo při trestním stíhání tří bratislavských katolíků: Borovského, Gabaje a Konce,⁷ kteří byli souzeni za stejný trestný čin. Použití zákonného ustanovení podle § 124 tr. z. ke stíhání dovozu biblí je zcela absurdní, neboť se tím de facto potvrzuje, že dovoz náboženské literatury není dovolen, což odporuje Ústavě, čs. zákonům a mezinárodním závazkům, jež čs. stát přijal.

Tyto skutečnosti podrobně dokumentuje Augustin Navrátil svým otevřeným dopisem č. 1 z ledna 1985.⁸ Za situace, kdy stát dovoz náboženské literatury zakazuje, je zcela pochopitelné, že sami občané tuto literaturu dovážejí bez ohledu na celní předpisy. Svoboda projevu, zahrnující právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu bez ohledu na hranice a svoboda myšlení, svědomí a náboženství (viz Mezinárodní pakt o politických a občanských právech, čl. 18 a 19), stojí podle všech

kritérií právních i morálních výše než zájem, který chrání státní monopol zahraničního obchodu, zvláště pokud tohoto monopolu je zneužíváno k potlačení základních lidských práv a svobod.

Snaha státních orgánů kriminalizovat takové oprávněné sebeobránné akce a odsuzovat občany pro trestný čin hospodářské povahy je jen dovršením jednání hluboce pokryteckého a nezákonného, které je třeba rozhodně odmítnout. Domácí i zahraniční reakce na trestní stíhání tří katolíků z Bratislavy nebyla pro státní moc zřejmě dostatečným impulsem, aby další proces tohoto druhu neinscenovala.⁹ Příští oběti se tedy mají stát dva mladí luteráni z východního Slovenska.¹⁰

Informace o Chartě 77, r. 8, 1985, č. 12, s. 13–14.

POZNÁMKY

¹ Správně Ján.

² K osobě Jána Vecana byl veden osobní svazek s krycím jménem „Literatúra“, reg. č. 18215, arch. č. 11709. K osobě Marka Roháčka byl veden osobní svazek s krycím jménem „Pomocník“, reg. č. 18216, arch. č. 11584. Oba svazky jsou uloženy in: Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Zväzky kontrarozvedného rozpracovania.

³ V autě bylo objeveno 150 exemplářů knihy Anny de Vries *Biblia pre deti*, 80 exemplářů knihy *Pokoj s Bohom*, 30 kusů knihy *Z mojej domácej lekárničky*, 22 kusů *Výkladu kázania na hore*, 65 exemplářů práce *Život v obecnstve*, 8 kusů Nového zákona Ježiša Krista a jedna Bible. Literaturu měli převzít od občana SRN, což oba odmítli blíže specifikovat. Knihou „Príbehy dosiaľ živé“ je patrně míněna biblická dějprava pro děti od Anny de Vries. Viz zprávu náčelníka oddělení StB Okresní správy SNB Prešov kpt. JUDr. Dušana Pavliščíka z 22. 8. 1985 o případu M. Roháčka a J. Vecana, Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Zväzky kontrarozvedného rozpracovania, osobní svazek s krycím jménem „Pomocník“, reg. č. 18216, arch. č. 11584. Další náboženská literatura a jiné věci u nich byly nalezeny při domovních prohlídkách v místě bydliště a na Vecanově chatě, jejíž půdní část byla uzpůsobena jako modlitebna a noclehárna.

⁴ Ján Vecan byl studentem Strojní fakulty.

⁵ Správně Gottwaldova 24.

⁶ Na základě zjištěných poznatků o konání biblických hodin na rekreační chatě Jána Vecana bylo zahájeno trestní stíhání pastora evangelické církve

augšpurského vyznání z Mníšku nad Hnilcom Michala Hreška. K případu Michala Hreška viz sdělení VONS č. 517, dokument č. 520.

⁷ K případu Branislava Borovského, Alojze Gabaje a Tomáše Konce viz sdělení VONS č. 354, 371, 386, 403, 425, 432, 451 a 458, dokumenty č. 357, 374, 389, 406, 428, 435, 454 a 461.

⁸ Otevřený dopis č. 1 z ledna 1985 obsahující zprávu o reakci církevních a státních úřadů na dotazy Augustina Navrátila ohledně uplatňování lidských práv je uložen in: LP, Sb. VONS, inv. č. 224, sign. II/30, kart. 37.

⁹ Marku Roháčkovi vyslovili příslušníci StB Košice na pracovišti za účasti vedení a odborů dne 19. 12. 1985 výstrahu podle nařízení ministra vnitřní věci ČSSR č. 22/1978, čl. 2, písm. a), b) – pokračování v činnosti by znamenalo jeho trestní postih. Záznam o prokurátorském úkonu je uložen v jeho svazku. V lednu 1987 postoupili svazek na XII. S SNB „*k zaujatiu stanoviska a bolo zastavené trestné stíhanie vo veci. Prípád bol dočasne riešený preložením ev. a. v. farára HREŠKA do Bratislavy a objektu VECANA prepustením na slobodu.*“ Farář Hreško o přeložení požádal a utlumil roku 1986 své aktivity s mládeží. Razítko o uložení jeho svazku do SEO Košice obsahuje poznámku „*dôvod: nedostatok dôkazov*“. Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Zväzky kontrarozvedného rozpracovania, osobní svazek s krycím jménem POMOCNÍK, reg. č. 18216, arch. č. 11584; dále viz ČARNOGURSKÝ, Ján: *Väznili ich za vieru*, Bratislava 1990, s. 122–124.

O případu se referovalo i za hranicemi Československa, viz mj. článek „Tresty za ‚ilegální‘ rozšiřování literatury“ in: *Americké listy* 24, 1985, č. 47 (22. 11.), s. 2.

¹⁰ K případu Jána Juhaščíka st., Jána Juhaščíka ml. a Rudolfa Sabanoše viz sdělení VONS č. 404, dokument č. 407.